

Cvijet sa raskršća

(interpretativni esej)

Antun Gustav Matoš predstavnik je hrvatske moderne koja započinje 1892. godine, a završava 1914. godine Matoševom smrću i početkom Prvog svjetskog rata. U Matoševoj simbolističkoj noveli *Cvijet sa raskršća* isprepliću se stvarni i idealni svijet, a u središtu je zbivanja lik umjetnika Solusa koji susreće slijepu djevojku Izabelu. Drugim riječima, odnos ideala i stvarnosti prikazan je u odnosu između Solusa koji prikazuje pojedinca u realnom svijetu te Izabele koja simbolizira nedostižnu ljepotu, odnosno ideal.

Naime, glavni lik Solus predstavlja čovjeka koji je u stalnom bijegu od društva te čezne za ljepotom koju u stvarnosti ne može dosegnuti. Usamljenost i otuđenost glavnog lika iščitavaju se i iz samog imena Solus koje u prijevodu s latinskog znači „sam“. Umjetnik smatra da je bolje biti nesretan, nego živjeti u „ropskim gradovima“ s ljudima koje poistovjećuje s „lašcima“. Time Matoš kritizira ondašnju hijerarhiju koja se temelji na strogim zakonima te ljudima koji se neprestano dodvoravaju nadređenima kako bi postigli bolji društveni položaj. Točnije, Matoš izražava nezadovoljstvo ondašnjim društvom te neprestano pokušava iz njega pobjeći. Ne želi biti nikome podređen, stoga poseban naglasak stavlja upravo na slobodu. U razdoblju hrvatske moderne dolazi do dezintegracije realističke proze. Naglasak je stavljen na prikazivanje psihologije likova, a fabula više nije u prvom planu. Sami likovi u ulomku svedeni su na simbole, a dominiraju opisi lirskoga karaktera te česte usporedbe s prirodom. Solus u prirodi nastoji pronaći utjehu i unutrašnji mir. Najljepše što je Solus vidio od rođenja djevojka je Izabela. To dodatno potvrđuje tvrdnju da je Solus nezadovoljan ondašnjim društvom jer je Izabela potpuna suprotnost stvarnosti.

S druge strane, Izabela je slijepa pa ne vidi grozote koje se događaju svijetu. To joj je u konačnici omogućilo da ostane neiskvarena i nevina poput djeteta. Dakle, ona je idealizirana te predstavlja Solusov cvijet koji simbolizira ljepotu. Sam naslov djela upućuje na to da Solus mora izabrati između ljubavi, odnosno ljepote i svog dosadašnjeg načina života, to jest stalnog lutanja. Autor smatra da sklad između tih dviju suprotnosti nikako nije moguće ostvariti. Izabela život provodi u dvorcu čime se uz njezinu sljepoću dodatno ističe otuđenost od vanjskog svijeta. Izražava ljubav prema Solusu, a ljubav je ujedno i jedan od glavnih motiva drugog kruga Matoševih novela kojima pripada i *Cvijet sa raskršća*. Izabela pri izražavanju koristi mnoštvo vizualnih pjesničkih slika te sinesteziju kad zbori da more „vidi ušima“. U opisu Izabele dominira bijela boja. Njome se želi naglasiti njezina čistoća i nevinost. Djevojka priželjkuje vid, ali kada bi ona vidjela vanjski svijet, odnosno strahote koje se događaju u stvarnosti, izgubila bi tu istinsku čistoću i prestala bi biti ideal. To je potvrdio i sam Solus kada joj je rekao da ne tuguje za vidom.

Zaključno, u noveli *Cvijet sa raskršća* Solus simbolizira čovjeka neprilagođenog društvenim konvencijama koji teži postići ideal utjelovljen u liku Izabele. Ona zbog sljepoće nema kontakata s vanjskim svijetom, a to joj je omogućilo iskrenu ljepotu i nevinost. Može se reći da umjetnik i slijepa djevojka simboliziraju dvije krajnosti između kojih se ni na koji način ne može postići harmonija. Antun Gustav Matoš time želi poručiti da čovjek ne bi trebao tražiti savršenstvo u svijetu jer savršenstvo kao neko trajno stanje nije moguće ostvariti. Ono je samo vrsta iluzije koju bismo trebali razoriti kako bismo konačno mogli početi živjeti.

Aneta Kunac, 2. c